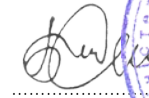

**Житомирський державний університет імені Івана Франка
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

„Затверджую”

Ректор Житомирського державного

університету імені Івана Франка

проф. Саук П.Ю.

«13» лютого 2017 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ
«ПЕДАГОГІКА З МЕТОДИКАМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»**

для вступу на навчання за ОС " БАКАЛАВР" на базі ОКР «Молодий спеціаліст»

013 – Початкова освіта

Пояснювальна записка

У розробці теоретичних і практичних проблем, на розв'язання яких орієнтують Закони України

„Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, „Про вищу освіту”, Національна доктрина розвитку освіти України, Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) провідне місце належить циклу педагогічних дисциплін, «Загальна педагогіка», «Методика викладання української мови», «Методика викладання математики в початковій школі», «Методика викладання природознавства», що має вирішальне значення у професійній підготовці майбутнього педагога. В основу програми покладена концепція всебічного розвитку цілісної особистості в навчально-виховному процесі.

Абітурієнт повинен мати знання:

- - основних нормативних документів, що визначають зміст освіти;
- - особливостей педагогічної професії, функцій педагога в сучасному суспільстві;
- - предмета і завдання педагогіки як науки;
- - структури педагогіки та її педагогічних категорій;
- - основних методів науково-педагогічного дослідження;
- - закономірностей розвитку людської особистості, вікових та індивідуальних особливостей розвитку;
- - напрямів, методів та форм виховання;
- - методів, засобів, видів і форм організації навчання;
- - структури системи освіти в Україні;
- - особливостей планування роботи вчителя, здійснення контролю за його роботою; організацією методичної роботи із метою підвищення рівня кваліфікації педагога;
- змісту початкового курсу математики;
- специфіку методів, форм і засобів навчання математики;
- методику вивчення питань, пов'язаних з поняттями початкового курсу математики: натуральне число; арифметичні дії і їх властивості; величини, їх властивості і вимірювання; алгебраїчний і геометричний матеріал; дробі;
- специфіку навчання математики дітей шестирічного віку;
- тенденції подальшого розвитку методики викладання математики; результати важливих методичних досліджень;
- об'єкт, предмет методики навчання природознавства; структуру процесу навчання, зміст його структурних компонентів, зв'язків і відношень між ними; рівні процесу навчання в межах природознавства;
- виділяти в певній частині (тема, розділ, клас, курс) змісту природознавства елементи знань, якими оволодівають молодші школярі; ефективно управляти об'єктивно зумовленим процесом їх формування в реальних педагогічних умовах;
- складати структурно-логічні схеми певною обсягу (теми, розділу, класу, курсу) власне предметного змісту природознавства;
- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства; обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної мети; аналізувати зміст

підручників і навчальних посібників;

- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства;
- типи уроків з природознавства, їх макроструктуру; фактори, що зумовлюють варіативність макроструктури уроків;
- зміст позаурочної і позакласної роботи з природознавства; їх види, вимоги до методики організації і проведення всіх видів позаурочної і позакласної роботи з природознавства;
- значення і види оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання природознавства;
- значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика, навчально-дослідної ділянки в системі вивчення природознавства в початкових класах;
- лінгводидактичні та психологічні основи навчання української мови в початкових класах;
- зміст шкільних програм та підручників з рідної мови;
- принципи, методи та прийоми ознайомлення школярів з найважливішими нормами української літературної мови та правопису;
- особливості структури уроків навчання грамоти, читання, української мови, позакласного читання, розвитку мовлення та уроків контролю знань з мови;
- передовий педагогічний досвід та новинки науково-методичної літератури з проблем початкового навчання рідної мови.

У абітурієнта повинні бути сформовані вміння:

- аналізувати, виділяти головне, порівнювати, класифікувати, узагальнювати,
- робити самостійні висновки;
- усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців;
- спостерігати, класифікувати, експериментувати, висувати гіпотези;
- свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов навчальної діяльності;
- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;
- використовувати основну методичну літературу;
- критично аналізувати різні методичні положення;
- визначати цільове призначення завдань з підручників математики для початкових класів;
- застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних завдань.
- розв'язування задач і безпомилкового виконання обчислень;
- підготовки і проведення різних типів уроків математики в початкових класах;
- організації і проведення позакласної роботи з математики.
- визначати педагогічні (освітні, розвивальні, виховні) цілі в реальних педагогічних ситуаціях;
- виділяти уміння всіх груп (власне предметні, розумові, раціональної навчально-пізнавальної діяльності), управляти об'єктивно зумовленим процесом формування їх у молодших школярів у курсі природознавства;
- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства; обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної мети; застосувати вибрані засоби наочності у процесі навчання природознавства; виготовляти саморобні засоби наочності;
- аналізувати зміст підручників і навчальних посібників; вибирати оптимальні методи навчання з метою ефективного досягнення дидактичних цілей у конкретних педагогічних ситуаціях цілісного процесу навчання природознавства,
- встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу навчання природознавства в початкових класах;
- визначати макроструктуру уроку в конкретних педагогічних ситуаціях, його тип; розробляти методику організації і проведення уроків природознавства всіх типів; написати їх детальні конспекти.
- визначати мету й завдання уроків;
- добирати систему вправ та обґрунтувати методику їх проведення на відповідному етапі засвоєння знань, формування умінь та навичок;
- самостійно розробляти конспекти уроків різних видів і типів за основною дидактичною метою та проводити їх у школі;
- використовувати найефективніші методи та прийоми ознайомлення школярів з мовними явищами та формування в учнів навичок правильного свідомого, виразного й швидкого читання;
- працювати над психолого-педагогічною та методичною літературою, впроваджувати елементи передового педагогічного досвіду.

ПЕДАГОГІКА

I. Загальні основи педагогіки

1.1. Педагогіка як наука про виховання.

Предмет педагогіки. Функції та категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Структура педагогіки як навчальної дисципліни. Місце педагогіки в системі антропологічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогічна наука і практика.

Організація і проведення педагогічних досліджень. Типи педагогічних досліджень. Методи

педагогічних досліджень.

1.2 Розвиток, соціалізація і виховання особистості.

Поняття про особистість. Структура особистості. Психічний розвиток і дозрівання. Фактори розвитку особистості. Роль спадковості у розвитку особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Поняття про соціалізацію. Фактори соціалізації. Роль активності у розвитку особистості. Виховання як фактор розвитку особистості. Взаємозв'язок між розвитком, соціалізацією і вихованням особистості. Теорії розвитку особистості. |

1.3 Педагогічний (навчально-виховний) процес.

Виховання як педагогічний процес. Структура педагогічного (навчально-виховного) процесу. Цілі виховання: загальна мета, основні напрями, завдання, оперативні цілі. Зміст виховання. Операційно- діяльнісний компонент виховання: методи, засоби і форми. Контроль і оцінка результатів навчально - виховного процесу.

1.4. Учитель як організатор педагогічного процесу

Специфіка педагогічної діяльності та її вимоги до особистості вчителя. Функції педагогічної діяльності. Педагогічні здібності. Особистісні якості педагога. Стили педагогічного спілкування. Авторитет учителя.

II. Теорія та методика виховання

Суть процесу виховання Завдання і зміст виховання

2.1. Поняття про виховання як складову педагогічного процесу. Специфічні особливості виховання. Структура мотиваційно-ціннісної сфери особистості: потреби, інтереси, переконання, ціннісні орієнтації, установки, ідеали, риси характеру. Психологічні механізми розвитку мотиваційно-ціннісної сфери особистості. Концепції виховання. Етапи виховання. Показники і методи діагностування вихованості учнів.

2.2. Принципи виховання. Закономірності виховання.

Поняття закону, закономірності, принципів виховання. Перелік закономірностей виховання. Принципи виховання: безумовне позитивне ставлення до особистості, опора на позитивне в дитині, поєднанні поваги з вимогливістю до вихованця, поєднання педагогічного керівництва з розвитком ініціативи і самодіяльності вихованців, прихованість виховних впливів, систематичність і наступність виховання, єдність і послідовність виховних впливів, емоційність виховання, врахування вікових та індивідуальних особливостей вихованців.

2.3. Методи і форми виховання

Прямий і опосередкований шляхи впливу вихователя на особистісний розвиток вихованців. Поняття про метод і прийом виховання. Класифікації методів виховання. Методи виховання через вплив на свідомість вихованця (переконування, дискусії, приклад) та ін.). Методи виховання через організацію поведінки вихованця (вимога, привчання, доручення, рольова гра та ін.). Методи стимулювання і мотивації поведінки. Методи оцінювання і корекції поведінки вихованців (заохочення, покарання). Вибір методів виховання.

Поняття про форму виховання. Класифікація форм виховання. Методика підготовки і проведення виховного заходу. Сучасні педагогічні технології та їх використання у виховній справі.

2.4. Виховання особистості в колективі.

Поняття про колектив. Основні характеристики виховного колективу. Умови ефективного впливу колективу на особистість. Стадії розвитку дитячого колективу. Шляхи педагогічного керівництва формування колективу. Методика проведення колективної творчої справи (КТС).

2.5. Організація самовиховання школярів

Самовиховання як фактор розвитку особистості. Зв'язок між вихованням і самовихованням. Організація самовиховання учнів. Етапи і правила педагогічного керівництва самовихованням школярів. Методи та прийоми самовиховання.

2.6. Особливості виховання дітей з відхиленнями у поведінці.

Поняття про важковиховуваність. Причини відхилень у поведінці вихованців. Типи важковиховуваних дітей. Поняття про корекцію поведінки. Етапи корекційної роботи вихователя.

2.7. Взаємодія школи, сім'ї та громадських організацій у вихованні молоді.

Роль сім'ї у розвитку особистості. Педагогічні умови ефективного сімейного виховання. Стили сімейного виховання. Типові помилки сімейного виховання. Форми співробітництва школи і сім'ї у вихованні дітей. Роль дитячих і юнацьких самодіяльних організацій у вихованні молоді.

2.8. Поняття про дидактику

III. Дидактика

Поняття про дидактику, її предмет, завдання та етапи становлення. Дидактичні системи.

3.1. Процес навчання. Принципи навчання.

Суть і структура процесу навчання. Зв'язок між навчанням і пізнавальним розвитком особистості. Мотивація учіння. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Рівні та етапи засвоєння знань. Формування понять, умінь і навичок.

Принципи навчання. Закономірності пізнавального розвитку особистості як наукова основа принципів навчання. Характеристика принципів навчання: принцип систематичності та послідовності; принцип наочності; принцип свідомості та активності учнів; принцип доступності; принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок; принцип науковості; принцип зв'язку навчання з життям, теорії з практикою; принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів.

3.2. Зміст освіти

Поняття про зміст освіти. Компоненти змісту освіти. Навчальний план, програма, підручник, посібник. Принципи структурної організації змісту освіти: лінійний, концентричний і спіральний. Міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки. Теорії відбору змісту освіти.

3.3. Методи і засоби навчання.

Поняття про метод і прийом навчання. Зв'язок між методами і засобами навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання за джерелом інформації. Класифікація методів навчання за характером пізнавальної діяльності учнів. Пояснювально-ілюстративне навчання, його особливості. Етапи пояснювально-ілюстративного навчання, його переваги і недоліки. Поняття про проблемне завдання і проблемну ситуацію. Типи проблемних ситуацій. Правила та способи створення проблемних ситуацій. Етапи розв'язання проблемного завдання. Типологія і характеристика засобів навчання. Використання комп'ютерів у навчанні. Критерії оптимального вибору методів і засобів навчання.

3.4. Технологічний підхід у навчанні.

Специфічні особливості технології навчання. Програмоване навчання. Типи програм і принципи їх побудови. Технологія формулювання діагностичних цілей. Відтворюваний цикл навчання. Технології повного засвоєння навчального матеріалу. Сучасні інноваційні технології навчання.

3.5. Форми навчання

Поняття про організаційні форми навчання. Історичний розвиток загальних форм організації навчання. Класно-урочна система навчання, її переваги і недоліки. Альтернативні системи навчання. Індивідуалізація навчання, шляхи її здійснення. Конкретні форми організації навчання, їх характеристика. Урок як основна форма організації навчання. Типології і структура уроків. Форми організації навчальної діяльності учні на уроці. Підготовка учителя до уроку. Аналіз уроку. Позаурочні та позашкільні форми організації навчання.

3.6. Контроль процесу і результатів навчання

Контроль навчання, його функції. Види контролю. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Вимоги до оцінювання успішності учнів. Форми і методи контролю навчання. Дидактичні тести їх види. Форми тестових завдань. Створення дидактичного тесту.

IV. Організація та управління у початковій освіті

4.1. Управління навчально-виховною роботою школи

Суб'єкти управління навчально-виховною роботою школи. Рада школи. Педагогічна рада, зміст і організація її роботи. Функції директора школи та його заступників. Планування роботи школи. Система внутрішкільного контролю, його форми та методи. Педагогічні працівники, їх права та обов'язки. Особливості діяльності класного керівника, соціального педагога, практичного психолога, педагога-організатора.

4.2. Методична робота в школі.

Завдання, форми та методи методичної роботи в школі. Предметні методичні об'єднання. Шляхи самоосвіти вчителів. Атестація вчителів. Шкільна документація.

4.3. Система освіти в Україні.

Принципи організації освіти в Україні. Правові основи освіти. Система освіти в Україні. Типи навчально-виховних закладів. Державні та місцеві органи управління освітою.

Список літератури:

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання. - К., 1981.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Піручник. - К.: Либідь, 1998. - 560с.
3. Амонашвілі Ш.О. До школи у шість років // Педагогічний пошук. - К., 1988.
4. Барко В.І., Тютюников А.М. Як визначити творчі здібності дитини. - К., 1991.
5. Бегей В. М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. — Львів, 1995.
6. Березняк Е.С. Руководство современной школой. — К.: Рад. шк., 1977.
7. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади.- К.: Либідь, 2003.- 280с.
8. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади.- К.: Либідь, 2003.- 344с.
9. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посібник.-К.:«Академія», 2001.-576с.
10. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. - К.: Вища школа, 1995.
11. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997.
12. Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття»). — К.,1994.
13. Державна національна програма "Освіта: Україна XXI століття. - К.: Райдуга, 1994.
14. Доктрина розвитку національної освіти в Україні (2000р).
15. Естетика: Підручник / Л.Левчук, Д.Кучерюк, В.Панченко; За заг. ред. Л.Левчук.- К.: Вища шк., 1997.- 399с.
16. Етика: Навч. посібник / Т.Аболіна, В.Єфименко, О.Лінчук та ін.- К.: Либідь, 1992.-328с.
17. Жерносек І. Я, Організація методичної роботи в школі. — К., 1995.
18. Закон України "Про загальну і середню освіту" (2000 р).
19. Закон України "Про освіту" // Освіта. — 1996. — 25 квітня.
20. Інструкція про організацію та діяльність гімназії // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 1996. — № 1—2.
21. Інструкція про організацію та діяльність ліцею // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 1996. — № 1—2.
22. Історія педагогіки /За ред. М. В. Левківського, О. А. Дубасенюк/. – Житомир, 1999.
23. Історія педагогіки. /За ред. Гриценка М.С. – К.: Вищ. шк., 1973.
24. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. - К., 1997.- С.55-62.

25. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. - К., 1993. - 4.1.
26. Конституція України. — К.: Українська правнича фундація. - 1996.
27. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Освіта. - К., 1996. - 7 серпня.
28. Концепція середньої загальноосвітньої школи України // Інформ. збірник. МО України. - К., 1992. - №4. - С. 13-20.
29. Костюк Г.С. Навчально - виховний процес і психічний розвиток особистості. - К., 1989.
30. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття. Навчальний посібник. — Тернопіль, 1996. — 290 с.
31. Крикунов А.С., Чернишов А.С., Луньков А.І. Соціально-психологічні основи роботи класного керівника. - М., 1982. - С.107.
32. Критерії моральної вихованості молодших школярів: Кн. Для вчителя / За ред. І.Д.Беха, С.Д.Максименка. — К.: Рад. Шк., 1989. — 96с.
33. Левківський М.В. Історія педагогіки — Житомир, 2002.
34. Лозова В.І., Москаленко П.Г., Троцько Г.В. Педагогіка. - К., 1993.
35. Луговий В.І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденції розвитку / За заг. ред. акад. О.Г.Морозова. - К.: МАУП, 1994.
36. Макаренко А.С. Педагогічна поема. - К., 1972.
37. Мешко О., Мешко Г. Історія педагогіки: тестові завдання. — Тернопіль: ТДПУ, 2001. — 144 с.
38. Мешко О., Янкович О., Мешко Г. Короткий виклад курсу —Історія зарубіжної школи і педагогіки! Навчальний посібник. — Тернопіль, 1998. — 82 с.
39. Мешко О., Янкович О., Мешко Г. Короткий виклад курсу —Історія української школи і педагогіки! Навчальний посібник. — Тернопіль, 1999. — 95 с.
40. Мешко О., Янкович О., Мешко Г. Педагогіка Стародавнього світу. Навчальний посібник. — Тернопіль, 1998. — 52 с.
41. Мойсеюк Н.С. Педагогіка. Навч. посіб.-К.:ВАТ—КДНК, 2001.-608с.
42. Моляко В.О. Концепція виховання творчої особистості // Радянська школа.-К., 1991.-№5.
43. Москалець В. П. Психологічне обґрунтування української національної школи.—К, 1994.
44. Національна доктрина розвитку освіти //Освіта України. — 2002.- 23 квітня.
45. Онишків З.М. Основи школознавства — Тернопіль, 1996.
46. Основы педагогического мастерства /Под ред. И.А.Зязюна. - М., 1989.
47. Педагогіка / Під ред М.Д. Ярмаченка. - К., 1986.
48. Педагогіка / Під ред. Алексюка А.М. - К.,
49. Педагогіка: Навч. посібник / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов.- Вінниця: РВВ ВАТ—Вінницька обл. друкарня, 2001.- 200с.
50. Педагогічний пошук / Укл. Баженова І.Н. - К., 1988. М.
51. Передовий педагогічний досвід: теорія і методика / За ред. Л.Л. Момот. — К, 1990.
52. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. - К., 1989.
53. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад // Освіта. — 1993. — 3 вересня.
54. Практикум з педагогіки / За ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. -К.1996.
55. Раченко І.П. Принципи наукової організації педагогічної праці. - К., 1990.
56. Сбруева А. А., Рисіна М. Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник. — Суми: СумДПУ, 2000.
57. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. - К., 1985.- С.41-48.
58. Стельмахович М.Р. Народна дидактика. - К., 1985.
59. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи // Вибрані твори: В 5 т. — Т. 4. — К.: Рад. шк., 1977.
60. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. - К., 1977.
61. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю. - К., 1979.
62. Сухомлинський В.О.Павлівська середня школа// Вибр. тв. у 5-ти т. - К., 1976.-Т.4.-С. 369-392.
63. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания. Педагогическая антропология: Предисловие // Хрестоматия по истории школы и педагогики в России / Под ред. Ш.И.Гонелина. - М., 1974.
64. Федоренко Д.Т. Нетрадиційні уроки у початкових класах на засадах народної педагогіки. - Кривий ріг, 1991.
65. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб.- К.: —Академія, 2000.- 544с.

МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Методика навчання математики в початкових класах як наука

Предмет і завдання методики навчання математики у початкових класах як науки. Зв'язок методики з іншими науками: філософією, логікою і математикою. Методика у системі інших педагогічних наук, її зв'язок з віковою психологією, методикою математики середньої школи.

Тема2. Початковий курс математики як навчальний предмет

Навчальні, виховні і розвивальні завдання навчання математики у початкових класах. Зміст курсу: арифметика цілих невід'ємних чисел, величини, алгебраїчний і геометричний матеріал. Текстові задачі у початковому курсі математики.

Місце початкового курсу у системі шкільного курсу математики. Побудова початкового курсу математики. Практична направленість курсу. Математична підготовка дітей у дитячому садку. Наступність у

навчанні математики між I – IV класами і V – VI класами.

Тема 3. Організація навчання математики у початкових класах

Урок математики і його особливості. Система уроків. Вимоги до сучасного уроку. Особливості проведення уроків математики з дітьми шестирічного віку. Використання ігрових форм. Підготовка вчителя до уроку.

Перевірка і оцінка знань, умінь, навичок. Вимоги до ведення зошитів. Домашні завдання: організація, керівництво і контроль. Позакласна робота з математики.

Тема 4. Методи та засоби навчання математик у початкових класах

Використання різноманітних методів у навчанні математики, використання ігр. Зв'язок методів навчання математики з цілями, змістом, засобами і організаційним формами навчання. Комплекс навчально – методичних посібників для вчителя і учнів, їх особливості і методика використання. Підручник математики для початкових класів, особливості його змісту, побудова, оформлення, зокрема для дітей шестирічного віку. Інструменти, моделі, таблиці, технічні засоби навчання на уроках математики.

Тема 5. Загальні питання вивчення нумерації.

Поняття нумерації. Письмова, усна нумерація. Методика ознайомлення числом, цифрою.

Різнманітні методичні підходи до формування понять натурального числа і нуля. Методика вивчення нумерації цілих невід'ємних чисел. Підготовчий період і його особливості у зв'язку з навчанням шестирічних дітей. Методика вивчення нумерації першого десятка. Нумерація чисел 11-20. Нумерація чисел 21-100. Нумерація чисел в межах 1000. Нумерація багатоцифрових чисел.

Тема 6. Методика ознайомлення з дробами

Формування початкових уявлень про дробі. Ознайомлення з частинами. Система вивчення дробів. Ознайомлення з поняттям дробі. Порівняння дробів. Розв'язування задач на знаходження частини числа і числа за його частиною, дробі числа.

Тема 7. Методика вивчення додавання і віднімання.

Завдання і зміст теми. Програмні вимоги. Додавання і віднімання в концентрі «десяток». Методика вивчення властивостей арифметичних дій. Додавання і віднімання в концентрі «сотня». Методика вивчення додавання і віднімання в концентрі «тисяча» і багатоцифрові числа.

Тема 8. Методика ознайомлення з діями множення і ділення. Табличні випадки арифметичних дій.

Завдання і зміст теми. Програмні вимоги. Методика ознайомлення з дією множення. Два види ділення. Методика введення ділення на рівні частини і ділення на вміщення. Методика вивчення взаємозв'язку між множенням і діленням. Методика вивчення таблиць множення і ділення.

Тема 9. Методика ознайомлення з властивостями множення і ділення. Позатабличні та часткові випадки множення і ділення.

Методика ознайомлення з властивостями множення і ділення. Позатабличні та часткові випадки множення і ділення. Методика вивчення часткових випадків: множення і ділення з числами 0, 1, 10, 100. Методика вивчення теми «Ділення з остачею».

Тема 10. Алгоритми письмового множення і ділення

Методика вивчення письмового множення і ділення на одноцифрове число. Методика вивчення письмового множення і ділення на двоцифрове число. Методика формування обчислювальних навичок.

Тема 11. Загальні питання роботи над задачами

Місце та функції текстових задач в початковому курсі математики. Задача і її структура. Місце і значення простих задач. Класифікація простих задач. Алгоритм роботи над простою задачею. Алгоритм роботи над основними видами простих задач. Алгоритм роботи над складеною задачею. Задачі з пропорційними величинами.

Методика вивчення залежностей між пропорційними величинами. Задачі на знаходження четвертого пропорційного. Задачі на пропорційне ділення. Задачі на знаходження невідомого за двома різницями. Задачі на рух.

Тема 12. Загальні питання методики вивчення величин.

Величини, що вивчаються в початкових класах. Методика ознайомлення з довжиною відрізка і його вимірюванням. Методика ознайомлення з масою і місткістю.

Уявлення про масу тел. Одиниці вимірювання маси. Кілограм, грам, центнер. Ознайомлення з місткістю. Одиниці вимірювання місткості. Літр.

Тема 13. Методика формування часових уявлень.

Формування часових уявлень учнів. Одиниці вимірювання часу: століття, рік, місяць, тиждень, доба, година, хвилина, секунда. Таблиця мір часу. Визначення часу за годинником. Табель-календар, та модель годинника.

Тема 14. Методика ознайомлення з площею і одиницями її вимірювання.

Поняття площі. Порівняння площ фігур. Одиниці вимірювання площ. Ознайомлення з квадратним сантиметром. Площа прямокутника. Палетка – інструмент для вимірювання площі.

Тема 15. Методика вивчення алгебраїчного та геометричного матеріалу

Методика вивчення числових виразів і виразів, які містять змінну. Методика вивчення числових рівностей і рівностей, які містять змінну (в тому числі і рівнянь). Методика вивчення числових нерівностей. Методика ознайомлення учнів з геометричними фігурами (точкою, відрізком, багатокутником та ін.) і їх найпростішими властивостями.

Елементарні геометричні побудови. Позначення фігур. Розвиток просторових уявлень та уяви учнів.

Розв'язування задач на розпізнавання фігур, ділення фігур на частини і утворення фігур із заданих частин.
Розв'язування задач на визначення периметра і площі геометричних фігур.

Список літератури

1. Байняшкіна О. Є. Моделювання як засіб розвитку пізнавальної активності молодших школярів на уроках математики// Початкове навчання та виховання. – 2006. - № 28 - 29.
2. Богданович М.Б. Концепція курсу математики для 1-4 класів// Початкова школа. - 1990.- № 2.-С.10 – 13.
3. Богданович М.В. математика, 1 клас.- К.: Освіта, 2001.
4. Богданович М.В. математика, 3 (2) клас.- К.: Освіт, 1997.
5. Богданович М.В. математика, 4 (3) клас.- К.: Освіта, 1995.
6. Богданович М. В. Розвиток логічного мислення школярів на уроках математики: Дидактичні вправи// Початкова освіта. – 2002. - №21. – С. 1 – 63.
7. Богданович М. В., Козак М. В., Король Я. А. Методика викладання математики в початкових класах: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 368 с.
8. Бутрім В. Розвиток логічного мислення школярів на уроках математики // Початкова освіта. – 2007. - №7. – С. 12 - 13.
9. Василенко І. З., Кухар В. М. Методика викладання математики в початкових класах. – К.: Вища школа, 1971. – 376 с.
10. Гайдай Л. Задачі для розвитку логічного мислення в учнів початкової школи // Початкове навчання та виховання. – 2006. - №15. – С. 2 – 5.
11. Дидактика сучасної школи / Під редакцією В.А.Онищенка. - К.: Радянська школа, 1987. - 289 с.
12. Дудко Л., Московченко В. Розв'язування задач з пропорційними величинами// Початкова школа. – 2006. - №11. – С. 14 - 17.
13. Дудко Л., Московченко В. Складання і розв'язування задач з логічним навантаженням// Початкова школа. – 2004. - №12. – С. 8 - 10.
14. Дусавицкий А. К. $2 \times 2 = x ?$. – М.: Инфолайн, 1955. – 176 с.
15. Дусавицкий А. К. Развивающее образование: теория и практика. Статьи. – Харьков: 2002. – 146 с.
16. Захарова А. М. Розвивальне навчання математики в початковій школі // Педагогіка і психологія. – 2000. №1. – С. 21 - 23.
17. Косенко Л., Скопич Н. Творчі вправи та ігри як невід'ємна частина логічного мислення молодших школярів // Початкова школа. – 2005. - №7. – С. 40 - 41.
18. Мрокишко Є. П. Творчі вправи з геометрії//Початкова школа.-1992.№3-4.- С.53,55, 58.
19. Пометун О. І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. – метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Помету. – К.: Видавництво А. С. К., 2004. – 192 с.
20. Програми для середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи.- К.: Початкова школа. - 2006.-С.202- 236.
21. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручн. для студентів педагогічного факультетів. – К.: ВГА, 1997. – 415 с.
22. Самтановська Н. Пропедевтика формування геометричних уявлень у початковій школі// Початкова школа.-2006.- №2.- С.14-17.
23. Скворцова С. Задачі на рух в одному напрямку//Початкова школа. – 2004. - №10. – С. 23 – 27.
24. Слєпкань З. Психолого – педагогічні та методичні основи розвивального навчання математики. – Тернопіль, 2004. - 274 с.
25. Фадєєва Т. О. Вивчення величин на уроках математики//Початкова школа. – 1989. - №2. – С. 19 - 22.
26. Форощук О. О., Форощук Н. Є. Математика для початкових класів: Навч. посіб. – К.:А.С.К., 2002. – 384 с.
27. Шевчук І., Котельникова Л. Використання інтерактивних технологій на уроках математики в початкових класах// Початкова школа. – 2005. - №8. – С. 33 - 35.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

На вступних випробуваннях абітурієнти мають виявити рівень засвоєння теоретичних знань та практичних умінь з методики викладання української мови в 1—4 класах, необхідних учителеві початкових класів для успішного проведення уроків навчання грамоти, класного та позакласного читання, уроків рідної мови. Абітурієнти мають бути обізнані з вимогами програми 1—4 класів та змістом навчання, поданого у діючих підручниках: «Буквар», «Читанка», «Рідна мова» (для 1, 2, 3, 4 класів).

Випускники мусять мати чітке уявлення про два аспекти вивчення рідної мови: понятійно-лінгвістичний та мовленнєво-діяльнісний, вміти поєднувати завдання кожного з них на уроках, кінцевим результатом яких є глибоке оволодіння дітьми мовою як засобом спілкування, пізнання, грамотного письма.

Кожному майбутньому спеціалісту початкових класів не лише потрібно володіти міцними теоретичними знаннями відповідно до вимог програми, а й уміти методично правильно подавати їх учням, знайомити з естетичним та інтелектуальним багатством рідної мови.

В арсеналі знань майбутніх фахівців має бути достатня кількість різноманітних прийомів роботи з розвитку зв'язного мовлення молодших школярів, активізації їхньої розумової діяльності, удосконалення творчих здібностей; формування самостійності та пізнавального інтересу.

Відповідно до цих вимог в програму вступних випробувань внесено питання з таких основних розділів дисципліни, як: методика навчання грамоти, методика розвитку мовлення, методика класного читання, методика позакласного читання, методика вивчення елементів фонетики, лексикології, морфології, син- таксису, орфографії.

Список літератури

1. Антипець В.П. Використання дидактичних матеріалів на уроках грамоти//Початкова школа.-1990-№9.
2. Бадер В.І., Пашко Л.В. Робота над текстом під час вивчення теми "Дієслово" в 3 класі //Початкова школа, - 1995.- № 7.
3. Вашуленко М.С. Про співвідношення знань і вмінь у мовній освіті молодших школярів // Початкова школа.- 1995.- №9.
4. Вашуленко М.С. Орфоепія і орфографія в 1-3 класах.-К.: Рад.шк.,1982
5. Вашуленко М.С. Перевірку знань з рідної мови співвідносити з основною метою II навчання //Початкова школа.-1992- №3-4.
6. Вашуленко М.О. Навчання грамоти в 1 класі: Посібник для вчителів.- К.: Рад.шк.1986
7. Городівський В.М, Звуковий та звуко-буквений аналіз слів на уроках української мови // Початкова школа.- 1976.- №8.
8. Дідух М.В. Ігрові прийоми навчання читати // Початкова школа.- 1991.
9. Залесниченко В.В. Запитання до вивчення основ фонетики//Початкова школа.- 1982.- № 2.
10. Зимульдінова А. С., Проць М.М. Вивчаємо буквар //Початкова школа- 1991- № 6,7.
11. Калмиків Л.Б., Ігнатенко Н.В. Опрацювання словосполучень для розвитку мовлення шестиліток //Початкова школа.-1989-№5
12. Кравченко М.П. Окремі аспекти вивчення орфографії.//Початкова школа.- 1995.- №9.
13. Кравчук Д.М. Писемне мовлення учнів 1-3 кл.-К.:Рад.шк., 1984.
14. Кутенко Л.О., Абвамова Л.П.Дидактичний матеріал до теми "Текст".// Поч.шк.,-1990- №1.
15. Методика викладання української мови /За ред. С.І.Дорошенка.- К.: Вища шк., 1992.
16. Методика викладання української мови /За ред. С.І.Дорошенка.- К.: Вища школа, 1992.
17. Методика викладання української мови /За ред. С.І.Дорошенка.-К.:Бліц, 1997 Вища школа, 1992.
18. Методика навчання української мови в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
19. Нечай Л.Д. Учнівські твори п початкових класах.-К.:Рад.шк.,1981.
20. Охріменко Н.Д. Народознавство на уроках української мови // Початкова школа. - 1991.- № 3.
21. Охріменко Н.Д.Дидактичний матеріал з народознавства для розвитку мовлення //Поч.школа.-1992.- №2.
22. Підручники з української мови для 1-3(1-4) класів.
23. Попова Л.Б. Словниково-логічні вправи в період навчання грамоти // Початкова школа.-1987.-№10.
24. Програми середньої загальноосвітньої школи, 1-3 (1-4) класи
25. Програми середньої загальноосвітньої школи, 1-3 (1-4) класи - К.:
26. Програми середньої загальноосвітньої школи,1-3(1-4)кл.-К.:
27. Прокопець Т.М. Диктанти з української мови для 1-3 кл. //Початкова школа.- 1995.- № 9.
28. Проць М.М, Лужецька Л.Б. Вірші та загадки на уроках навчання грамоти/Початкова школа.-1990.- №1
29. Скрипченко Н.Ф., Вашуленко М.О. Буквар: Підручник для 1 класу чотирирічної і трирічної початкової школи.-К.: Бліц,1997
30. Словська О.І. Комплексні завдання для розвитку мовлення учнів 1-3 кл.-К.: Рад.шк., 1984.
31. Тоцька Н.І. Фонетика української мови та її вивчення в початкових класах.- К.: Рад. школа, 1976.
32. Хадчанська О.В. Засвоєння Іншомовної лексики//Поч.школа.-1991-№11,
33. Хорошковська О.Н. Розвиток мовлення молодших школярів.-К.: Рад. школа, 1985.
34. Чуйко Г.А., Білецька М.А., Школьна Г.Ф. Методика викладання української мови в початкових класах.-К, Ра.шк. 1975.
35. Чуйко Г.А., Білецька М.А., Школьна Г.Ф. Методика викладання української мови в початкових класах.- К.: Рад.школа, 1975.
36. Чуйко Г.Л., Білецька М.А., Школьна Г.Ф. Методика викладання української мови в початкових класах.-К.;Рад.шк.,1975.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Розділ 1. Методика навчання природознавства – педагогічна наука.

Методика навчання природознавства – педагогічна наука. Предмет і завдання методики навчання природознавства. Короткий історичний нарис виникнення та розвитку методики навчання природознавства. Навчально-виховні завдання курсу природознавства в початковій школі.

Методи науково-педагогічних досліджень методики навчання природознавства. Зв'язок методики навчання природознавства з психолого-педагогічними та біологічними дисциплінами.

Державні стандарти освіти і їх реалізація в курсі природознавства. Аналіз програм та підручників з природознавства.

Розділ 2. Власне педагогічні цілі і зміст курсу природознавства в початкових класах

Загальна власне педагогічна ціль курсу природознавства в початковій школі, її втілення в змісті навчального предмета. Суть освітньої, розвивальної та виховної власне педагогічних цілей навчання

природознавства та їх практичне визначення в конкретних педагогічних умовах.

Загальнодидактичні і специфічні принципи добору змісту природознавства для початкової школи.

Види знань у курсі природознавства. Форми оволодіння ними молодшими школярами: конкретні факти, уявлення, поняття, їх об'єктивна суть, умови та методика формування.

Уміння, їх характеристика. Закономірності та рівні оволодіння ними молодшими школярами. Групи вмінь та методика їх формування у процесі навчання природознавства.

Структурування власне предметного змісту природознавства (складання його структурно-логічних схем).

Розділ 3. Методи навчання природознавства в початкових класах

Методи організації процесу навчання природознавства. Методи і методичні прийоми. Дидактична суть методу навчання природознавства. Визначення і класифікація методів навчання природознавства. Методична суть методу проблемного навчання. Евристичний та дослідницький метод навчання. Методична різноманітність проблемних завдань. Практичні методи навчання. Спостереження та його види. Дослід, структура, методика використання дослідів. Практичні роботи з природознавства, демонстрації і досліди на уроках природознавства. Інтерактивні методи навчання природознавству. Характеристика інтерактивних прийомів організації навчання природознавства. Особливості використання дидактичних ігор на різних етапах уроку природознавства. Функції ігрової діяльності на уроках природознавства.

Розділ 4. Засоби навчання природознавства в початкових класах

Засоби наочності у процесі навчання природознавству, методика їх використання, загальна характеристика. Класифікація засобів наочності: натуральні, образотворчі, аудіовізуальні, моделі. Дидактичні цілі та загальні вимоги до методики використання засобів наочності в процесі навчання природознавства.

Натуральні засоби наочності: об'єкти неживої природи (колекції, окремі зразки) і живої природи (живі рослини і тварини, гербарії, колекції, чучела, вологі препарати).

Образотворчі засоби наочності: об'ємні (муляжі), плоскі (навчальні картини, таблиці, фотографії, малюнки, картки).

Аудіовізуальні засоби наочності: динамічні (кінофільми, телепередачі, грамзаписи і магнітофонні записи), статичні (діафільми, діапозитиви, транспаранти до кодоскопа).

Моделі як засоби наочності. Матеріальні моделі: динамічні (телурій), статичні (глобус, рельєфні таблиці). Ідеальні моделі: образні (схематичні малюнки, схеми, карти, план, діаграми, графіки); знаково-символічні; розумові.

Розділ 5. Форми навчання природознавства в початкових класах

Форми організації процесу навчання природознавства. Урок – основна форма організації навчання природознавства у початковій школі. Типи і структура уроків природознавства. Комбінований урок. Предметні уроки. Урок-екскурсія. Узагальнюючий урок. Нестандартний урок. Інтегрований урок.

Домашні заняття учнів і їх організація. Позакласна робота. Види позакласної роботи. Значення позакласної роботи і її місце в навчально-виховному процесі. Позаурочна робота. Види і значення позаурочної роботи з природознавства.

Розділ 6. Матеріальна база навчання природознавства в початкових класах

Матеріальна база навчання природознавства. Куточок живої природи. Дидактичні умови до його організації й обладнання. Добір об'єктів для куточка та умови їх утримання. Догляд за ними.

Краєзнавчий куточок. Дидактичні вимоги до його змісту й оформлення. Використання в процесі навчання природознавства.

Географічний майданчик. Обладнання географічного майданчика для початкових класів.

Навчально-дослідна ділянка. Організація території ділянки. Особливості її планування. Добір і розміщення рослин, відповідно до програми з природознавства і сільськогосподарської праці. Обладнання та інвентар для роботи па ділянці.

Список рекомендованої літератури:

1. Байбара Т. М. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів я природознавства. / Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. Методичні рекомендації. – К.: Початкова школа, 2002. – С. 100-112
2. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник. – 2-ге видання. – К.: Веселка, 1998. – 338 с.
3. Горощенко В. П., Степанов И.А. Методика преподавания природоведения. – М.: „Просвещение”, 1984. – 212 с.
4. Коваль Н.С., Нарочна Л. К. Природознавство для 3 кл. чотирирічної школи. – К.: „Освіта”. – 2003. – 120 с.
5. Коваль Н. С. Самостійна робота учнів на уроках природознавства: Посібник для вчителів. – К.: Рад. шк., 1982. – 96 с.
6. Коваль Н. С., Байбара Т. М. Зошит з природознавства для 3 (4) кл. початкової школи. – К.: „Освіта”. – 1993. – 35 с.
7. Коваль Н. С., Бондаренко Л. С. Дидактичні матеріали до підручника з природознавства. 3 (4) клас. – К.: „Освіта”. – 1998. – 98 с.
8. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К.Д. „Методика викладання природознавства: Навчальний посібник. – 2-ге вид, перероб. і допов. – К.: Вища школа, 1990. – 302 с.
9. Пакулова В. М., Кузнецова В. М. Методика преподавания природоведения. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.

10. Танська В. В., Мокрицька А. М. Методика навчання природознавства в початковій школі: Навч.-метод. посібник. – Житомир: Вид-во „Волинь”, 2005. – 144 с.

Критерії оцінювання знань та вмінь абітурієнтів під час фахового випробування

Відмінно (200 б) – виставляється за глибоке і повне розуміння програмного матеріалу, за вміння диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання, методи, принципи у конкретних ситуаціях та самостійно оцінювати різноманітні педагогічні явища і факти, встановлювати різницю між фактами і наслідками, виявляючи особисту позицію щодо них, знання сучасної педагогічної та методичної літератури, за логічний літературно-правильний виклад з дотриманням вимог ЄСТД.

Добре (160 б) – виставляється за глибоке і повне засвоєння змісту програмного матеріалу, за здатність правильно викласти і довести вивчені поняття, правила, визначення, вміння використовувати засвоєні знання в конкретних ситуаціях, вміння підтверджувати теоретичні положення прикладами з досвіду власної педагогічної практики, вміння орієнтуватися в сучасних програмах виховання в дитячих навчальних закладах .

Задовільно (140 б) – виставляється за розуміння абітурієнтом основних положень і залежностей в навчальному матеріалі та здатності відтворити значну частину теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, однак абітурієнт допускає помилки, що свідчать, про недостатньо глибоке його засвоєння. Невміння пояснити висловлювані думки. Відповідь являє собою хоч і правильні , але окремі розрізнені думки. Однак, абітурієнт допускає помилки методичного характеру при плануванні різних форм навчально-виховної роботи з дітьми.

Незадовільно (120 б) – виставляється за наявністю розрізнених, безсистемних знань, нерозуміння програмного матеріалу за допущені грубі помилки в змісті відповіді та нездатність застосовувати знання при плануванні роботи з дітьми.